

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Německá právní úprava konkursu - obecná charakteristika

Německá právní úprava konkursu - Insolvenzordnung („InsO“), přijatá v roce 1994 a platná od 1.1.1999, byla inspirována moderními trendy konkursního práva zejména z USA. Vychází a drží se striktně zásady poměrného uspokojení všech věřitelů (§ 1 InsO), zejména při rozdělování konkursní podstaty. Novým prvkem je rozšíření konkursu na všechny subjekty a nejenom na podnikatele - tzv. spotřebitelské konkursy.

Německá právní úprava konkursu - Insolvenzordnung („InsO“), přijatá v roce 1994 a platná od 1.1.1999, byla inspirována moderními trendy konkursního práva zejména z USA. Vychází a drží se striktně zásady poměrného uspokojení všech věřitelů (§ 1 InsO), zejména při rozdělování konkursní podstaty. Novým prvkem je rozšíření konkursu na všechny subjekty a nejenom na podnikatele - tzv. spotřebitelské konkursy. Poctivému úpadci se snaží vyjít vstříc a umožňuje mu osvobození od jeho závazků a možnost začít znovu, nezatížen dřívějšími dluhy.

Podmínky prohlášení konkursu

Konkurs může být prohlášen na každou fyzickou nebo právnickou osobu, popř. i na sdružení bez právní subjektivity (§ 11 InsO). Konkursní řízení se zahajuje výlučně na návrh, který může podat věřitel nebo dlužník (§ 13 odst. 1 InsO). Návrh lze vzít zpět do prohlášení konkursu nebo pravomocného zamítnutí návrhu (§ 13 odst. 2 InsO). Návrh věřitele je přípustný, prokáže-li věřitel právní zájem na návrhu, existenci svojí pohledávky a důvod prohlášení konkursu (§ 14 InsO). V případě, že je návrh přípustný, musí soud vyslechnout dlužníka, je-li jeho pobyt znám.

Všeobecným důvodem prohlášení konkursu je platební neschopnost. Dlužník je v platební neschopnosti, jestliže není schopen plnit své splatné závazky, takový stav se předpokládá, zastavil-li dlužník své platby (§ 17 InsO). Dalším důvodem je tzv. hrozící platební neschopnost. V tomto případě může podat návrh na prohlášení konkursu jenom dlužník (§ 18 InsO). U právnických osob je pak důvodem prohlášení konkursu také předlužení. Předlužení je dáno v případě, že majetek dlužníka nepokrývá stávající závazky, je třeba přihlídnout také k případnému dalšímu vývoji podnikatelských aktivit (§ 19 InsO).

Do konkursní podstaty patří vše, co dlužníku patří v době prohlášení a i to, co nabyl po jeho prohlášení (§ 35 InsO). Zde však německá teorie i praxe upozorňuje na problematiku pozdějších věřitelů, např. poškozených - při náhradě škody, kdy povinnost vznikla až po prohlášení konkursu a takovému věřiteli již dávno uplynula lhůta k přihlášení nároku nebo osoba poškozená po ukončení konkursu, kdy pohledávky konkursních věřitelů nezanikají. Takové osoby by byly znevýhodněny vůči konkursním věřitelům, proto by měly být postaveny na jejich roveň.

Ve snaze co nejvíce zvětšit rozsah konkursní podstaty, a tím pádem i zvýšit šance věřitelů na uspokojení z konkursní podstaty by do konkursní podstaty měly náležet i věci v držbě dlužníka, k nimž nemá vlastnická práva - např. věci na leasing, věci získané s výhradou vlastnického práva. Takovým věřitelům by pak měl být přiznán nárok na oddělené uspokojení. Správce by se souhlasem věřitelského výboru mohl rozhodnout, zda věc raději vrátit věřiteli a o to snížit pohledávky nebo věc ponechat v konkursní podstatě a po jejím zpeněžení z výtěžku uspokojit odděleného věřitele, přičemž

by zbytek zůstal na ostatní věřitele.

Přihlašování, přezkum a popírání pohledávek probíhá obdobným způsobem jako v České republice. Obdobně jsou upraveny i okruhy osob oprávněných popírat pohledávky i důsledky popření.

Ukáže-li se, že po prohlášení konkursu by výnos nepostačoval ani k úhradě nákladů řízení, zastaví soud řízení, pokud není poskytnuta některým z věřitelů dostatečná záloha na náklady konkursního řízení. Na rozdíl od české úpravy nemůže soud nutit věřitele k poskytnutí zálohy pod hrozbou zastavení konkursního řízení.

Je-li návrh na prohlášení konkursu zamítnut pro nedostatek majetku, je dlužník zaznamenán do seznamu dlužníků. V seznamu je pak veden po dobu pěti let (§ 26 odst. 2 InsO).

Osoba, která poskytla zálohu na náklady konkursního řízení může požadovat její uhrazení po osobách, které porušily svoji povinnost podat včas návrh na prohlášení konkursu (§ 26 odst. 3 InsO).

Postavení soudu

V SRN jsou konkursy řešeny před speciálními konkursními soudy, kterými jsou okresní soudy v sídle krajských soudů (§ 2 InsO). Věcně a místně příslušný je konkursní soud v sídle obecného soudu dlužníka, popř. konkursní soud, kde leží těžiště činnosti dlužníka (§ 3 InsO).

Rozhodování se děje i bez ústního jednání. Proti rozhodnutí je možná tzv. okamžitá stížnost, k jejímuž vyřízení je stanovena lhůta dvou týdnů. Český právní řád tento institut nezná, nejbliže by mu odpovídalo projednávání předběžných opatření. Doručování se děje vyvěšením na desce soudu, tato forma postačuje i v případech, kdy je třeba doručovat konkrétním osobám. Osobám neznámého pobytu není třeba doručovat (§ 8 odst. 2 InsO), mají-li však tyto osoby zástupce pro doručování, pak se doručuje zástupci.

Okamžikem podání návrhu má soud zákonnou povinnost učinit všechna opatření nezbytná k předejití jednání sledujících zkrácení věřitelů (§ 21 InsO). Zejména může ustanovit dočasného správce, uložit dlužníku zákaz nakládat veškerým majetkem, zakázat nebo přerušit exekuce vedené na majetek dlužníka. Nestačí-li jiná opatření, může soud nechat dlužníka předvést a následně vzít do vazby.

Dlužník je povinen dostavit se k soudu a podat informace. Jinak může být pokutován nebo předveden. Dlužník je povinen poskytnout i takové informace, které jsou sto mu přivodit trestní stíhání, těchto však nesmí být použito v trestním řízení proti němu nebo osobě blízké bez jeho souhlasu (§ 97 InsO). Soud může na dlužníku vyžadovat, aby o skutečnostech podal čestné prohlášení (§ 98 odst. 1 InsO). Konečně může soud dlužníka nechat předvést a uvalit na něj vazbu, jestliže:

1. dlužník odmítá podat informace či čestné prohlášení, nebo
2. neposkytuje-li náležitou součinnost, chce-li znemožnit informování soudu nebo součinnost, a
3. konečně v případě předejití snaze dlužníka zmařit své povinnosti nebo znemožnit zjištění a zajištění konkursní podstaty (§ 98 odst. 1 InsO).

Soud má samozřejmě povinnost vazbu zrušit, jakmile pominou její důvody. Soud také může nařídít sledování některé nebo veškeré dlužnickovy pošty. Poštu, která se netýká konkursu, je bez prodlení třeba předat dlužníkovi (§ 99 InsO).

Je-li úpadce právnická osoba, platí výše uvedené přiměřeně na členy statutárních i dozorčích orgánů (§ 101 odst. 1 InsO). Povinnost informovat mají i zaměstnanci dlužníka a osoby zaměstnané u

dlužníka v posledních dvou letech před prohlášením konkursu (§ 101 odst. 2 InsO).

Následující tři články s tematikou německé právní úpravy konkursního řízení se budou zabývat zejména otázkami postavení správce konkursní podstaty a věřitelů v průběhu konkursu, zpeněžování a rozdělování konkursní podstaty a možnosti osvobození dlužníka od zbývajících závazků po skončení konkursu.

Vlastislav Kusák
advokát, advokátní kancelář Glatzová & Co.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Nová pravidla ICC pro rozhodčí řízení: Přehled klíčových změn účinných od 1. června 2026](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [Když model počítá správně, ale závěr je zavádějící: limity AI při oceňování podniků](#)
- [Nařízení prodeje jednotky jako ultima ratio ochrany práv ostatních vlastníků?](#)